

Monessakohan maassa sen kirjajamarkkinoiden yleiseen kokoon suhteutettuna ilmestyy kuvauksia yksittäisistä alkoholiongelmallisista yhtä paljon kuin meillä? Kaunokirjallisia? Elämäkerrallisia? Ei-elämäkerrallisia mutta muuten dokumentaarisia?

Meillä niitä tuntuu ilmestyvän niin paljon, että tällaiseen kirjaan tarttumista hidastaa ainakin itsessäni epäily siitä, mitä uutta aiheesta enää voidaan saada irti. Mutta tietenkin tiedän olevani väärässä; elämän monimuotoisuus on tyhjentymätön.

Kun pappi ja teologian tohtori Raimo Harjulan opus ilmestyi, sitä markkinoitiin lehdissä alkoholiongelman ja siitä toipumisen kuvauksena. Mielestäni tätä on pidettävä harhaanjohtavana markkinointina, ei tosin niin vakavalla tavalla, että siitä olisi valitettava kuluttaja-asiamiehelle.

Mikä Harjulan teos sitten on? Se on ”menevän miehen” yritys tehdä itseanalyysia ja -kriittikkä. Se on suorituspaineiden, työnarkomanian, väsymisen, ekshaustion, burn outin kuvaus, olkoonkin että tekijä ei pidä tuota viimeksi mainittua sanontaa onnistuneena. Se on tarina miehestä, joka vähä vähältä oivaltaa, että hän ei kestä hyviä asioita, hän ei rakasta itseään, ainakaan tarpeeksi. Se on tarina miehes-

tä, joka – vaikkakin ohimennen – pohtii ilmiötä *survival guilt* eli syyllisyys eloonjäämisestä, jota ehkä monetkin esim. Vietnamista hengissä selvinneet entiset jenkkitilailat potivat. ”Tällaista syyllisyyttä eloonjäämisestä en ole kokenut”, Harjula kirjoittaa, mutta kenties olennaisempaa kuin tämä lause on se, että hän joka tapauksessa ottaa asian esiin.

Niin ikään Harjulan teos on uskonnollinen, jopa teologinen. Näiltä osin sen pohdiskeleet jättävät minunlaiseni lukijan verraten kylmäksi, mutta jollekulle toiselle juuri ne saatavat olla kirjan parasta antia. Harjulan ammattiroolin ja alkoholiongelman välinen todellinen tai luuloteltu ristiriita tulee kirjatuksi, vaikka myös sen hän kuittaa vähällä, kas näin:

”Toipumisaikani alussa joku kysyi minulta: ’Sinä uskot Jumalaan ja olet kirkon työntekijä. Kuinka on mahdollista, että sinulle on käynyt tällä tavalla?’ Kysymys ärsytti minua ja vastasin: ’Sitä en ymmärrä. Mutta meitä on moneen lähtöön. Tunnen erään kirkon työntekijän, jolla on jopa peräpukamia.’ Siihen keskustelumme päättyikin.”

Apropos toipuminen. Kirjan aluksi Harjula herää Töölön A-klinikan katkaisuasemalla. Hän joutuu ottamaan muutaman kuukauden loman, on osan tuosta ajasta laitoksessa, pää-

see kuiville.

Harjula ei humalassa oksenna, ei teoksessaan ainakaan. Sen sijaan hän on joutunut siunaamaan hautaan mm. tuttavansa, joka juopuneena oli tukehtunut omaan oksennukseensa.

Harjula ei kerro, mitä hän joi, olutta, viinejä, väkeviä, mitä laatuja. Paljonko kului? Joiko hän kapakoissa vai kotona, yksin vai seurassa? Ryyppiskelikö hän myös työpaikallaan ja jos ryyppiskeli, niin missä hän piti pullojaan, mappien takanako? Kuljettiko hän tyhjä pullo korkkeineen huolellisesti salkussaan pois työpaikaltaan? Eivätkö työtoverit reagoineet mitenkään?

Kysymykseni ovat inhottavia – tietoisesti. Ne viittaavat tirkistelijään, jonka sopisi lukea tietäntyyppisiä aikakauslehtiä tyydyttääkseen uteliaisuuttaan ihmisten suhteen.

Kuitenkin teen nuo kysymykset tosissani. Yhtä kiinni kuin Harjula on teologiassaan olen itse kiinni omassa tiedotusopissani, joka tarjoaa tähän yhteyteen sopivan analogian. Joukkotiedotuksen vastaanottajan suhde sanomiin on kaksipuolinen vuorovaikutussuhde. Vuosikymmeniä on tiedetty, että viestit eivät suinkaan sellaisenaan ”mene perille” vastaanottajan ominaisuuksista ja ryhmäsiteistä riippumatta, mutta viestien sisällölläkin on

merkityksensä. Sama pätee alkoholiongelmaiseen; merkitystä ei ole vain asianomaisen subjektiviteetillä – sitä Harjula kuvaa hyvin – vaan myös aineella, jonka käyttö laukaisee ongelman.

Harjulan kirja on jossakin määrin kuvaus alkoholiongel-*masta*, mutta ei lainkaan *alkoholiongelma*sta. Siitä puuttuu pullojen kilinä.

PERTTI HEMÄNUS

RAIMO HARJULA
KIIHDYTYSJO –
ERÄÄN UUPUMISEN
TARINA
KIRJAPAJA 1990

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖN APURAHAT HAETTAVISSA

Alkoholitutkimussäätiö myöntää apurahoja

- alkoholinkäyttöä koskeviin tutkimuksiin
- tutkimuksiin, jotka selvittelevät alkoholia yksilön ja yhteiskunnan ongelmana
- raittiustoimintaa koskeviin tutkimuksiin
- alkoholitutkimukseen liittyvään huumausainetutkimukseen.

Vuoden 1992 apurahat on haettava säätiöltä saatavia hakemuslomakkeita käyttäen syyskuun 30. päivään mennessä. Lomakkeita jakaa Kaija-Leena Heiskanen, puh. 90-133 3462.

Hakemukset on toimitettava osoitteella: Alkoholitutkimussäätiö, Kalevankatu 12, 00100 Helsinki. Tarkempia tietoja antaa sihteeri Klaus Mäkelä, puh. 90-133 3460.